

УДК 371.233.2

Леонід Олійник,

доктор педагогічних наук,

старший науковий співробітник

<https://orcid.org/0000-0002-7375-1281>**Тімур Аксанов,**<https://orcid.org/0000-0002-4491-3157>**Богдан Гнесь,**<https://orcid.org/0000-0001-9064-2581>**Віктор Луньо,**<https://orcid.org/0000-0003-0540-6547>**Андрій Семенов,**<https://orcid.org/0000-0002-9284-3421>

Національний університет оборони України

імені Івана Черняхівського, м. Київ

DOI: 10.33099/2617-1775/2022-02/196-207

ВНУТРІШНЄ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ: ПРОБЛЕМИ ОЦІНЮВАННЯ

У статті обґрунтовано необхідність інноваційного впровадження механізмів внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у вищих військових навчальних закладах. Розглянуто проблему оцінювання внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у вищих військових навчальних закладах. Визначено тенденції можливих варіантів оцінювання внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у вищих військових навчальних закладах.

Ключові слова: система; внутрішнє забезпечення; якість освітньої діяльності; якість вищої освіти; оцінювання; вищий військовий навчальний заклад.

Постановка проблеми. Реалії російсько-української війни вимагають якісно нових підходів до підготовки офіцерського складу, організації освітньої діяльності, налагодження і впровадження організаційних та навчально-виховних технологій, які могли б забезпечувати не тільки виконання завдань трансформації і розвитку Збройних Сил України, а й сприяти всебічному розвитку особистості та її успішній самореалізації в соціальному та військово-професійному середовищі.

Вирішення завдань щодо внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у вищих військових навчальних закладах викликає теоретичний і практичний інтерес наукових та науково-педагогічних працівників, що обумовлено кардинальними змінами в концепції функціонування військової освіти в сучасному суспільстві, яка висуває нові вимоги до особистості як суб'єкта діяльності, до його професійної культури та особистісних якостей.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У “Стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти” стверджується, що зацікавлені сторони (стейкхолдери) “надають пріоритет різним цілям, можуть по-різному ставитися до якості у вищій освіті і забезпечення якості повинно враховувати ці різноманітні погляди”. Тому

визначають якість вищої освіти як “результат взаємодії між суб’єктами навчання та навчальним середовищем закладу”, що досягається за умови, якщо “зміст програм, навчальні можливості та ресурсне забезпечення відповідають визначеній меті” [10].

На думку В.М.Телелима, актуальність проблеми підвищення якості підготовки військових фахівців в сучасних умовах визначається низкою чинників: по-перше, від якості їх підготовки залежить рівень обороноздатності держави, бойової готовності та боєздатності Збройних Сил України; по-друге, якість освіти визначає розвиток науки і техніки, озброєння та їх застосування, по-третє, якість підготовки офіцерських кадрів, по-четверте, якість військової освіти, по-п’яте, якість підготовки фахівців у вищих військових навчальних закладах (ВВНЗ); по-шосте, якість здобутих військовими фахівцями у ВВНЗ знань, умінь та навичок; по-сьоме, стійким глобалізаційним падінням якості освіти і відсутністю універсального інструментарію її оцінки [11].

Проблема забезпечення якості вищої освіти є предметом досліджень вчених І. І. Тригуб, Н. Г. Батечко, Н. Г. Пономаренко, В. І. Луговий, Л. А. Шеремет та інші. Проте досі відсутній цілісний аналіз проблеми дослідження системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Україні. Такий аналіз видається особливо доцільним, коли йдеться про модернізацію освіти в контексті цивілізаційних і транснаціональних змін (С. О. Сисоєва) [9].

Метою статті є дослідження педагогічної проблеми внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у вищих військових навчальних закладах.

Методи дослідження. Використовувалися такі методи дослідження: теоретичний та емпіричний, зокрема: аналіз наукових публікацій викладених у періодичних виданнях та відкритого матеріалу з досліджуваної проблематики в Інтернет, систематизація наукових джерел та системний підхід.

Виклад основного матеріалу. Забезпечення якості вищої освіти виступає основним пріоритетом розвитку сучасної вищої освіти. Зазначимо, що якість освіти варто розглядати як практичний результат, траєкторія якого визначається цілями та цінностями, які лежать в основі суто людської діяльності у сфері освіти [4].

Забезпечення європейської якості освіти та подальше входження у світове освітнє середовище здійснюватиметься досягненням таких стратегічних цілей:

реалізацією моделі випереджувальної освіти, заснованої на ідеї становлення всебічно розвиненої особистості та її вмінні адаптуватися до швидких змін у військових технологіях і суспільних процесах, що сприятиме забезпеченню професійної мобільності та конкурентоспроможності випускників;

удосконалення організації і змісту освітнього процесу в напрямі забезпечення європейських стандартів при збереженні культурних традицій України;

побудовою освітнього процесу на принципах гнучкості, адаптивності, економічної ефективності та інноваційності практичної підготовки з орієнтацією на споживачів освітніх послуг [5, с. 40].

В умовах розбудови незалежної України, захисту її територіальної цілісності від російських агресорів активізуються пошуки нових форм, методів та механізмів управління різноманітними структурами держави. Сучасна система військової освіти, її заклади та органи управління, як складові суспільства, не можуть перебувати осторонь цих проблем. Головне завдання, яке має вирішуватися сьогодні – це поліпшення внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у вищих військових навчальних закладах, що в результаті приведе до підвищення ефективності її функціонування та якості підготовки військових фахівців для потреб держави.

Ніколи ще проблема внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у вищих військових навчальних закладах не мала такого важливого значення, як у теперішній час. Державно-політичні й соціально-економічні перетворення в Україні суттєво вплинули на систему якості військової освіти України. Однак її комплексного відновлення поки що не відбулося. У зв'язку із цим, нинішній стан якості військової освіти взагалі та в цілому внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у вищих військових навчальних закладах зокрема, її зміст і структура, управлінські механізми, статус науково-педагогічного працівника не повною мірою відповідають сучасним потребам розвитку країни, запитам особистості, суспільства й держави.

Внутрішня (внутрішньоуніверситетська) система забезпечення якості вищої освіти має на меті створення алгоритму постійної інституційної уваги до якості освіти, включно з переглядом і покращенням навчальних курсів та освітніх програм. Внутрішнє забезпечення якості відноситься до елементів інституційної акредитації, що також частково присутні в акредитації освітніх програм. Ця система має особливе значення для забезпечення конкурентоздатності сучасного університету, оскільки вищий військовий навчальний заклад самостійно повинен розвивати власну якість на основі принципів автономії, самоврядності і саморегулювання. Запровадження внутрішньої системи забезпечення якості спирається на унікальну внутрішню культуру вищого військового навчального закладу, його місію, традиції, відповідну політику якості, взаємоповагу і довіру між усіма членами університетської спільноти [6, с. 133–134].

На думку учених Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського впровадження системи внутрішнього забезпечення якості є необхідною умовою для закладів вищої освіти та характеризується такими ознаками: прийняття внутрішніх нормативних актів; розроблення стратегії та процедури забезпечення якості освіти; створення адміністративних одиниць, що підтримують функціонування даної системи та здійснюють функцію контролю; створення умов для участі представників усіх категорій зацікавлених сторін у забезпеченні якості освіти. Серед перспективних напрямів необхідно виокремити: концептуальний (визначення цілей та стратегії забезпечення якості освіти з урахуванням кращих освітніх практик, а також Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти); нормативно-правовий (створення внутрішніх нормативно-правових

документів щодо забезпечення якості освіти); організаційний (створення процедури забезпечення якості освіти в університеті, обов'язковими складовими якої є: звітність, контроль та моніторинг показників освітньої діяльності із забезпечення якості) [2].

Процес реалізації цілей та завдань внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у вищих військових навчальних закладах передбачає взаємопов'язану і взаємоузгоджену діяльність усіх суб'єктів освітнього процесу, що об'єднані досягненням спільної мети.

Провідна роль у внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у вищих військових навчальних закладах, на які покладено завдання формування власної політики якісної освітньої діяльності, впровадження і постійного вдосконалення внутрішніх механізмів її забезпечення, реалізації просвітницької мети, спрямованої на пропагування загальнолюдських цінностей, залучення до співпраці всіх стейкхолдерів. Водночас потрібно зберегти рівновагу відповідальності за якість між основними суб'єктами освітньої взаємодії, надати їй цілеспрямованого і конструктивного характеру, а тому недоречно зводити проблему якості вищої освіти до інституційного рівня, перекладати всю відповідальність винятково на заклади освіти.

У чинному законодавстві (Закони України “Про освіту”, “Про вищу освіту”) чітко розмежовуються поняття “якість освіти (вищої освіти)” та “якість освітньої діяльності”. Зокрема, у Законі України “Про вищу освіту” якість вищої освіти визначається як “відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом вищої освіти та/або договором про надання освітніх послуг”. Оскільки результатом навчання є сформовані інтегральні якості особистості, то логічним є тлумачення якості вищої освіти, як показника особистісного розвитку, стану підготовки випускника, що засвідчує реалізацію освітніх цілей і досягнення ним запланованих результатів навчання.

Якість освітньої діяльності трактується як “рівень організації освітнього процесу у закладі вищої освіти, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань”.

До основних чинників, які обумовлюють ефективність системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у вищих військових навчальних закладах, відносяться:

ставлення до вищої освіти як найвищої цінності, запоруки суспільного прогресу, національної безпеки держави, вищів, окремої особистості;

належне фінансування закладів вищої освіти, гідна оплата праці науково-педагогічних працівників, які реалізують освітньо-виховні цілі та забезпечують якість викладання;

пропагування академічної доброчесності, нетерпимість до будь-яких форм її порушення, практичне впровадження загальнонаціональної системи антиплагіату та покарання за різні прояви академічної недоброчесності (держслужбовців і чиновників усіх рангів, керівників закладів вищої освіти, викладачів, науковців, здобувачів вищої освіти);

особистісна відповідальність стейкхолдерів за результати освітньої діяльності (учіння, викладання, організацію професійно-практичної підготовки, ухвалення управлінських рішень);

постійний моніторинг ефективності систем зовнішнього і внутрішнього забезпечення якості вищої освіти з боку закладів вищої освіти, держави, суспільства, громадських організацій, незалежних агенцій.

прозорість механізмів і заходів щодо забезпечення якості вищої освіти, відкритий доступ до інформації про діяльність відповідних органів управління, закладів вищої освіти, наукових установ, пов'язану із удосконаленням систем зовнішнього і внутрішнього забезпечення якості.

Якими ж інструментами системи внутрішнього забезпечення якості освіти володіє заклад вищої освіти? Це перелік адміністративних, навчально-методичних, наукових, пізнавальних, самоосвітніх та інших процедур. Їх реалізація направлена на вивчення та проведення дослідження стану справ, думки з того чи іншого питання, доведення отриманих результатів керівнику вищого військового навчального закладу та організація проведення контролю за внесенням відповідних змін щодо виправлення ситуації. Іншими словами внутрішній моніторинг якості вищої освіти є основним інструментом вищого військового навчального закладу для сталого функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти та системи управління якістю освіти вищого військового навчального закладу.

Внутрішня система забезпечення якості підготовки фахівців передбачає систематичне проведення моніторингу, який розглядається сучасними вченими як найважливіша ланка в управлінському циклі. У свою чергу, успішність діяльності закладу вищої освіти допомагає визначити налагоджена в ньому система моніторингу управління освітнім процесом.

Фахівцями-педагогами пропонується основними характеристиками якості навчання визначити якість знань і задоволеність процесом навчання тих, хто навчається. Вони виділяють наступні характеристики якості навчання:

прогрес того, хто навчається в набутті знань, умінь і навичок;

навчальні навички (спостереження й пошук інформації, пошук аналогій і розуміння сутності, передача інформації, оцінка виконаної роботи);

відношення до навчання, включаючи мотивацію, інтерес, здатність концентруватися та продуктивно співпрацювати.

Під якістю навчання розуміється характеристика педагогічного процесу, яка визначає його стан і результативність відповідно до вимог державного стандарту вищої освіти. При цьому якість навчання сукупністю показників, що характеризують різноманітні компоненти освітнього процесу і його результати.

Головними факторами, які впливають на якість процесу навчання можуть бути: викладач – основа процесу, оскільки він передає не тільки знання, але й досвід, навички життєву позиції; здобувач вищої освіти; середовище навчання; вивчення й реакція процесу навчання на зміну зовнішнього середовища; модульність навчання (як інструмент інноваційного процесу); конкурентоспроможність освітнього циклу на українському й закордонних ринках, що пов'язана з кваліфікацією фахівця; створення умов для циклічного

оновлення знань у процесі життя людини (освіта впродовж життя) [12].

Внутрішнім забезпеченням самої високої якості цю проблему не вирішити, тому пропонується зосередитись на питаннях оцінювання якості освітньої діяльності в університеті. На рівні університету якість освітньої діяльності досягається додержанням вимог до кількісного і якісного складу науково-педагогічних працівників, навчально-методичного забезпечення, планування і організації освітнього процесу (забезпечення якісного рівня освітньо-професійної підготовленості випускника), матеріально-технічного забезпечення, вивчення ринку праці для майбутніх випускників, аналізу їх професійної діяльності за відгуками з військ [12].

Внутрішня якість системи вищої освіти зорганізовується у вищих військових навчальних закладах у формах підсумкової та поточної атестації (самоатестації) тих, хто навчається, систем оцінки абітурієнтів, систем психодіагностики та соціодіагностики, а також самооцінки та само атестації вищих військових навчальних закладів та їхніх підрозділів. Внутрішня якість системи вищої військової освіти відображає: якість освітніх процесів; якість освіти (якість змісту); якість потенціалів освітніх систем різних типів; якість випускників; узгодженість рівнів якості; якість норм, що регламентують якість освіти [7, с. 169–170].

Наближена об'єктивність оцінювання досягається перш за все в процесі порівняльного аналізу якості відповідної освіти в різних вищих військових навчальних закладах.

Внутрішнє забезпечення оцінювання якості освітньої діяльності в університеті може проводитися за такими напрямками:

порівняння професійної підготовленості слухачів університету зі слухачами інших ВНЗ аналогічного рівня освіти провідних країн світу;

порівняння внутрішнього забезпечення освітньої діяльності в університеті з державними та міжнародними вимогами до освіти та освітньої діяльності (з позиції відповідності стандартам, нормам, кадровому потенціалу, технологіям освітньої діяльності та ін. Вимоги мають формуватися з урахуванням перспектив застосування фахівців з вищою стратегічною та оперативною освітою в майбутньому, протягом найближчих десяти-двадцяти років. Критерії оцінки вимог не входять до питань, які розглядаються, але, апріорі, вони мають забезпечувати можливість ефективного використання фахівців з вищою стратегічною та оперативною освітою в війнах сучасності і майбутніх військових конфліктів).

оцінювання рівня підготовленості слухачів в процесі навчання різних років (контрольні зрізи знань і вмінь) в залежності від змін показників внутрішнього забезпечення освітньої діяльності університету протягом визначеного часу (потребує цілеспрямованої роботи протягом декількох років, але дає найбільш об'єктивні дані про ефективність та якість заходів внутрішнього забезпечення освітньої діяльності) [1].

Досить цікавим є досвід єдиного підходу і довготривалої взаємопов'язаності зовнішнього і внутрішнього оцінювання якості освіти у Франції і Бельгії. Питаннями організації процедур оцінювання та моніторингу

виконання норм займається Агентство з оцінювання якості вищої освіти. Воно забезпечує належну організацію процедури оцінювання, участь усіх зацікавлених сторін у цьому процесі: викладачів, науковців, здобувачів вищої освіти, роботодавців, адміністративного та технічного персоналу, випускників, керівництва тощо. Десятирічний план оцінювання побудований таким чином, що кожна навчальна програма оцінюється як мінімум один раз за цей час. Процедура оцінювання здійснюється у декілька етапів: внутрішнє оцінювання (самооцінка), зовнішнє оцінювання, моніторинг виконання рекомендацій експертів та повний аналіз якості оцінюваних програм. Завданнями оцінювання є: визначити підрозділ закладу для проведення оцінювання; обрати та представити підхід до управління якістю в оцінюваному підрозділі закладу; надати основну інформацію та критичну самооцінку (аналіз SWOT і план дій з поліпшення якості) навчальної програми за участю всіх зацікавлених сторін.

Оціночний метод (SWOT-аналіз) передбачає систематичне проведення самооцінки для виявлення сильних і слабких сторін освітньої діяльності ВНЗ, а також позитивних та негативних факторів його розвитку. На цій основі виробляються і пропонуються заходи з вирішення проблемних ситуацій і поліпшення діяльності ВНЗ.

У межах європейського освітнього простору активно реалізуються міжнародні академічні проекти, пов'язані з дослідженням шляхів і способів підвищення якості вищої освіти, налагодження міжінституційної співпраці щодо вдосконалення внутрішніх механізмів забезпечення якості, зокрема з використанням сучасних досягнень у сфері бенчмаркінгу. Сутність, якого полягає у визначенні (за результатами моніторингу), розумінні (вивчені), визначенні доречної моделі адаптації для себе кращої практики організацій процесу з метою підвищення продуктивності виробництва та якості продукту.

Технологічно бенчмаркінг упроваджується завдяки сукупності взаємопов'язаних методів, форм і засобів внутрішнього забезпечення якості вищої освіти: анкетування (опитування) викладачів, здобувачів, вищої освіти, випускників; спостереження за освітнім процесом і практикою застосування процедур, технологій, засобів контролю за якістю навчання; опитування (тестування) здобувачів вищої освіти; аналіз результатів тих, хто навчається; самоаналіз викладацької практики; порівняння кращих освітніх програм, аналіз умов реалізації та підходів до їх оновлення; метод експертних оцінок інноваційного передового досвіду [13].

Доцільно розглянути і досвід деяких вищих військових навчальних закладів держав-партнерів. Для оцінювання якості освітньої діяльності вони впроваджують систему менеджменту якості. В основу цих міжнародних стандартів якості покладено філософію розглядання всіх проблем в менеджменті організації з точки зору системи. Система менеджменту якості може включати в себе: підсистему управління якістю, підсистему забезпечення якості і підсистему підтвердження якості.

При проведенні оцінювання забезпечення якості освітньої діяльності може виникати потреба в певних нормах знань та вмінь слухачів, або стандартах. Нормування це одна з обов'язкових умов і основ результатів навчання, оскільки

саме з ним порівнюють фактичні результати тих, хто навчається.

Для визначення рівня набутих знань, вмінь та навичок використовують різні методи контролю, до яких належать усне та письмове опитування, тестування тощо. Процес тестування – це процедура визначення рівня підготовки фахівців у певній галузі знань, їхньої професійної придатності, обдарованості або інших якостей за допомогою системи спеціально підготовлених завдань. Ця форма контролю має свої переваги та недоліки. Дидактичні можливості тестового контролю можуть бути реалізовані за умови дотримання певних вимог до змісту окремих тестових завдань та до тесту в цілому. Якість тестових завдань залежить від того, якою мірою вони відповідають вимогам валідності, надійності і простоти. Найважливішою з них є валідність. Валідність – це комплексна характеристика тесту, що містить відомості про сферу досліджуваних явищ і репрезентативність використовуваної щодо неї діагностичної процедури. Інакше кажучи, тест називається валідним, якщо він вимірює те, для вимірювання чого він призначений [3].

Для здійснення процесу внутрішнього оцінювання якості освітньої діяльності за допомогою тестів потрібно провести достатньо якісну підготовку тестових завдань. Для цього необхідно дотримуватись таких рекомендацій: завдання мають бути добре впорядкованими, забезпечувати системність за обсягом інформації, рівнем засвоєння та структурою знань; зміст тестового завдання має бути обмеженим незначними порціями інформації, яка безпосередньо доступна для обробки та прийняття рішення; формулювання змісту тестового завдання має забезпечувати його сприйняття слухачем після першого читання; тестове завдання має бути осмисленим, тому воно завжди конструюється у вигляді твердження, а не запитання; на перше місце у тестовому завданні ставиться ядро визначення поняття у природній будові мови; у змісті завдання не повинно бути суперечливих тверджень; загальний час на усвідомлення змісту та на виконання одного завдання не має значно перевищувати часу, необхідного на його прочитання; слід уникати складних обчислень під час тестування – застосовувати тільки усний розрахунок; підбір тестових завдань має максимально охопити зміст навчального матеріалу; обов'язкове проведення апробації – визначення рівня об'єктивності даних щодо надійності результатів, для чого залучати викладачів-експертів та слухачів експертів.

В Національному університеті оборони України імені Івана Черняхівського оцінювання система внутрішнього забезпечення якості здійснюється на п'яти рівнях.

Перший рівень – здобувачі освіти університету. На даному рівні здобувачі вищої військової освіти опановують освітні програми та формуються компетентності військового фахівця.

Другий рівень – рівень безпосередньої реалізації освітніх програм, поточного моніторингу: кафедри, науково-методична лабораторія внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності, гаранті освітніх програм, відповідальні за освітні компоненти та ініціативні групи здобувачів освіти за освітньою програмою, замовники.

Третій рівень – рівень впровадження й адміністрування освітніх програм,

щорічного моніторингу програм і потреб галузевого ринку праці: структурні підрозділи, які здійснюють освітню діяльність (адміністрація інститутів, центрів), науково-методична лабораторія внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності, органи студентського самоврядування, замовники. Це рівень інститутів, центрів, зона відповідальності яких – якість розробки й реалізації конкретних освітніх програм, підсумкова атестація, розподіл випускників.

Четвертий рівень – заступники начальника Університету за напрямком діяльності, рівень розроблення, експертизи, апробації, моніторингу академічної політики, загально університетських рішень, документів, процедур, проектів: загально університетські структурні підрозділи, дорадчі й консультативні органи, науково-методична лабораторія внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності, органи студентського самоврядування, замовники.

П'ятий рівень – рівень прийняття системоутворюючих рішень: Вчена рада (склад і функції якої визначаються Законом України “Про вищу освіту” та Статутом) і начальник Університету (відповідальний за діяльність Університету й Систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти загалом) [8, с. 8–9].

Для вибору можливих варіантів оцінювання внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності університету потрібно розглянути цю проблему на відповідних семінарах з залученням керівництва і провідних фахівців університету. Результатом має стати п'яти-десяти річний план оцінювання внутрішнього забезпечення підготовки фахівців з вищою оперативно-стратегічною та оперативно-тактичною освітою в університеті, інструкція щодо проведення такого оцінювання та методичні рекомендації щодо аналізу результатів оцінювання внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності університету.

Висновок. В умовах розвитку вищого військового навчального закладу важливим є система внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти а саме механізми її оцінювання. Ключовою особливістю оцінювання системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у вищих військових навчальних закладах є спрямованість на досягнення не тільки конкретного результату (підготовка військових фахівців), а й забезпечення високого рівня якості освіти.

Подальшого дослідження потребують питання створення конкретних інструментів системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у вищих військових навчальних закладах, побудова механізму ефективного застосування визначеної системи для забезпечення якості освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вдовін О.Г. Загальна характеристика управління якістю підготовки фахівців з вищою військовою оперативно-стратегічною та оперативно-тактичною освітою // Науково-дослідна робота “Управління якістю підготовки фахівців з вищою військовою оперативно-стратегічною та оперативно-тактичною освітою” шифр “Якість У”. – НУОУ – 2018. – С. 13–34.
2. Кошлань О, Колдов О., Олійник Л. Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти: досвід провідних закладів вищої освіти України // Збірник наукових праць “Військова освіта” Національного університету оборони України імені Івана Черняховського. –

№ 1 (45). – 2022. – С. 112–122.

3. Лисенко В., Зазимко О., Кліх Л. Валідні тести як метод контролю якості професійної підготовки фахівців у ВНЗ. // Вища освіта України – 2012. – № 2. – С. 68–74.

4. Луговий В. І. Роль стейкхолдерів у системі внутрішнього забезпечення якості вищої освіти відповідно до нового Закону України “Про вищу освіту”. URL: http://erasmusplus.org.ua/images/phocadownload/HERE_doc/Motivation_Luhovyi_2018.pdf (дата звернення: 28.05.2018).

5. Олійник Л. В. Методична система навчання військово-спеціальних дисциплін магістрів військово-соціального управління : монографія. Хмельницький : Видавництво НАДПСУ 2017. – 340 с.

6. Олійник Л. В. Організаційно-методичні рекомендації щодо моніторингу системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у вищих військових навчальних закладах // Науково-дослідна робота “Удосконалення системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у вищих військових навчальних закладах” шифр “Система”. – НУОУ – 2021. – С. 133–142.

7. Олійник Л. В., Прохоров О.А. Якість підготовки військових фахівців як результат ефективної системи управління освітою // Збірник наукових праць “Військова освіта” Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. – № 2 (32). – 2015. – С. 164–173.

8. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у Національному університеті оборони України., К. – НУОУ – 2022. – 64 с.

9. Сисоєва С. О. Освітні реформи: освітологічний контекст. Теорія і практика управління соціальними системами. 2013. №3. С. 44–55.

10. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) – К.: ТОВ “ЦС”, 2015. – 35 с.

11. Телелим В.М., Приходько Ю.І. Моніторинг в системі військової освіти // Збірник наукових праць “Військова освіта” Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. – 2014. – №1 (29). – С. 3-13

12. Толубко В.Б., Ленков С.В., Пампуха І.В., Малюга А.В. Концептуальна модель моніторингу якості освіти ВНЗ за принципом комбінованого управління. // Збірник наукових праць військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Випуск 2012. № 35.– С. 6–20.

13. Якість вищої освіти: теорія і практика: навчально-методичний посібник / за наук. ред. А. Василюк, М. Дей, В. Базелюк (та ін.); НАПН України, Університет менеджменту освіти. – Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. – 176 с.

REFERENCES

1. Vdovin O.H. Zahalna kharakterystyka upravlinnya yakisty pidhotovky fakhivtsiv z vyshchoyu viyskovoyu operatyvno-stratehichnoyu ta operatyvno-taktychnoyu osvitoyu // Naukovo-doslidna robota “Upravlinnya yakisty pidhotovky fakhivtsiv z vyshchoyu viyskovoyu operatyvno-stratehichnoyu ta operatyvno-taktychnoyu osvitoyu” shyfr “Yakist U”. – NUOU – 2018. – S. 13–34.

2. Koshlan O, Koldov O., Oliynyk L. Systema vnutrishnoho zabezpechennya yakosti vyshchoyi osvity: dosvid providnykh zakladiv vyshchoyi osvity Ukrayiny // Zbirnyk naukovykh prats “Viyskova osvita” Natsionalnoho universytetu oborony Ukrayiny imeni Ivana Chernyakhovskoho. – № 1 (45). – 2022. – S. 112–122.

3. Lysenko V., Zazymko O., Klikh L. Validni testy yak metod kontrolyu yakovti profesiynoyi pidhotovky fakhivtsiv u VNZ. // Vyshcha osvita Ukrayiny – 2012. – № 2. – S. 68–74.

4. Luhovyy V. I. Rol steykholderiv u systemi vnutrishnoho zabezpechennya yakosti vyshchoyi osvity vidpovidno do novoho Zakonu Ukrayiny “Pro vyshchu osvitu”. URL: http://erasmusplus.org.ua/images/phocadownload/HERE_doc/Motivation_Luhovyi_2018.pdf (data zvernennya: 28.05.2018).

5. Oliynyk L. V. Metodychna systema navchannya viyskovo-spetsialnykh dystsyplin

mahistriv viyskovo-sotsialnoho upravlinnya : monohrafiya. Khmelnytskyy : Vydavnytstvo NADPSU 2017. – 340 s.

6. Oliynyk L. V. Orhanizatsiyno-metodychni rekomendatsiyi shchodo monitorynhu systemy vnutrishnoho zabezpechennya yakosti osvitnoyi diyalnosti ta yakosti vyshchoyi osvity u vyshchykh viyskovykh navchalnykh zakladakh // Naukovo-doslidna robota “Udoskonalennya systemy vnutrishnoho zabezpechennya yakosti osvitnoyi diyalnosti ta yakosti vyshchoyi osvity u vyshchykh viyskovykh navchalnykh zakladakh” shyfr “Systema”. – NUOU – 2021. – S. 133–142.

7. Oliynyk L. V., Prokhorov O.A. Yakist pidhotovky viyskovykh fakhivtsiv yak rezultat efektyvnoyi systemy upravlinnya osvitoju // Zbirnyk naukovykh prats “Viyskova osvita” Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy imeni Ivana Chernyakhovskoho. – № 2 (32). – 2015. – S. 164–173.

8. Polozhennya pro systemu vnutrishnoho zabezpechennya yakosti osvitnoyi diyalnosti ta yakosti vyshchoyi osvity u Natsionalnomu universyteti oborony Ukrainy., K. – NUOU – 2022. – 64 s.

9. Sysoyeva S. O. Osvitni reformy: osvitlohichnyy kontekst. Teoriya i praktyka upravlinnya sotsialnymi systemamy. 2013. №3. S. 44–55.

10. Standarty i rekomendatsiyi shchodo zabezpechennya yakosti v Yevropeyskomu prostori vyshchoyi osvity (ESG) – K.: TOV “TSS”, 2015. – 35 s.

11. Telelym V.M., Prykhodko YU.I. Monitorynh v systemi viyskovoyi osvity // Zbirnyk naukovykh prats “Viyskova osvita” Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy imeni Ivana Chernyakhovskoho. – 2014. – №1 (29). – S. 3-13

12. Tolubko V.B., Lyenkov S.V., Pampukha I.V., Malyuha A.V. Kontseptualna model monitorynhu yakosti osvity VNZ za pryntsyom kombinovanoho upravlinnya. // Zbirnyk naukovykh prats viyskovoho instytutu Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenko. Vypusk 2012. № 35.– S. 6–20.

13. Yakist vyshchoyi osvity: teoriya i praktyka: navchalno-metodychnyy posibnyk / za nauk. red. A. Vasylyuk, M. Dey, V. Bazelyuk (ta in.); NAPN Ukrainy, Universytet menedzhmentu osvity. – Kyiv; Nizhyn: Vydavets PP Lysenko M.M., 2019. – 176 s.

SUMMARY

Leonid Oliynyk,

Doctor of Pedagogical Sciences, Senior Researcher

Timur Aksanov,

Bohdan Hnes,

Viktor Luno,

Andrii Semenov,

National University of Defence of Ukraine

named after Ivan Cherniakhovskiy

Internal quality assurance of educational activities and quality of higher education in higher military educational institutions: evaluation problems

Introduction. *The realities of the Russian-Ukrainian war require solving the tasks of evaluation of the internal quality assurance of educational activities and the quality of higher education in higher military educational institutions, which are caused by radical changes in the concept of the functioning of military education in modern society, which makes new demands on the individual as a subject of activity, his professional culture and personal qualities.*

Purpose. *The purpose of the article is to study the pedagogical problem of internal quality assurance of educational activities and the quality of higher education in higher military educational institutions.*

Methods. *At various stages of scientific research, the following research methods were used: theoretical and empirical, in particular: analysis of scientific publications published in foreign*

periodicals and open material on the researched issues on the Internet, systematization of scientific sources, generalization and systematic approach.

Results. *The need for innovative implementation of mechanisms for internal quality assurance of educational activities and the quality of higher education in higher military educational institutions has been substantiated. The problem of assessing the internal quality assurance of educational activities and the quality of higher education in higher military educational institutions has been considered. The trends of possible options for evaluating the internal quality assurance of educational activities and the quality of higher education in higher military educational institutions have been determined. It is noted that the internal quality assurance of educational activity at the university can be carried out by comparing the internal provision of educational activity at the university with state and international requirements for education and educational activity (from the standpoint of compliance with standards, norms, personnel potential, educational activity technologies, etc.).*

Conclusion. *In terms of the development of a higher military educational institution, the system of internal quality assurance of educational activities and the quality of higher education, namely the mechanisms of its evaluation, is important. A key feature of the evaluation of the system of internal quality assurance of educational activities and the quality of higher education in higher military educational institutions is the focus on achieving not only a specific result (training of military specialists), but also ensuring a high level of education quality.*

Key words: *system; internal assurance; quality of educational activity; evaluation; higher military educational institution.*